

Metoderapport for Skup-prisen

Navn: Grete Holstad og Morten Bertelsen, Adresseavisen

Tittel: Trondheimsskolene – bedre enn sitt rykte?

Publisert: Adresseavisen i perioden XX. mars til XX. mai

Avdeling: Samfunnsgruppa, Adresseavisen, 7003 Trondheim

Kontaktperson: Morten Bertelsen, Adresseavisen, Dovrev. 8, 7340 Oppdal. Tlf. 72424080

Redegjørelse for arbeidet

Når og hvordan kom arbeidet i gang? Hva var ideen som startet prosjektet?

Prosjektet startet høsten 2002 da Morten Bertelsen, fersk skolereporter i Adresseavisen, slang innom byredaksjonen for å sanke tips.

Grete Holstad var reportasjeleder for avdelingen, og brygget på en større skoleserie. Bertelsen var nyfrelst på datastøttet journalistikk, og tente på ideen.

Målet var å dokumentere tilstanden blant grunnskolene i Trondheim gjennom egne kvantitative undersøkelser.

Prosjektet lå imidlertid brakk inntil Holstad begynte i samme avdeling som Bertelsen, i januar 2003.

Vi plukket opp tråden igjen, og begynte å jobbe målrettet med forundersøkelser og arbeidsskisser til reportasjeledelsen.

Hva var den sentrale problemstillingen ved starten av prosjektet?

Bakgrunnen var den gryende feiden mellom utdanningsminister Kristin Clemet (H) og Utdanningsforbundet.

Var skolen så dårlig som Clemet ville ha det til? Var budsjettene så trange som lærerne hevdet? Måtte elevene virkelig tegne – istedenfor å bake – pizza i heimkunnskapstimene?

Vår hypotese var at trondheimsskolen var bedre enn sitt rykte. Innenfor budsjetttrammene hadde den enkelte skoleledelse stor frihet, og det foregikk en mengde pedagogisk nybrottsarbeid.

Men det var også store forskjeller mellom skolene. Enkelte skoler reiste for eksempel ofte på ekskursjoner, mens andre måtte holde seg hjemme. Nye skolebibliotek vs. elever som måtte dele gamle klassesett. Bunkevendere vs. kaospiloter i klasserommene.

Dette var den opprinnelige ideen for prosjektet. Den ble senere revidert, noe vi vil komme tilbake til.

Ble problemstilling endret underveis? I så fall hvorfor og hvordan?

Ja, i slutten av januar da Clemet offentliggjorde karakterstatistikker for det enkelte fag på den enkelte skole.

Samtidig insisterte hun på at debatten i større grad måtte dreie seg om innholdet i skolen, og ikke bare struktur- og ressurs spørsmål.

Med enkelte unntak hadde Adresseavisen skrevet lite omkring selve innholdet i skolen, spesielt variasjoner mellom skolene.

Vårt opprinnelige spørreskjema til rektorene (som vi skal komme tilbake til) ble utvidet med en mengde spørsmål om innholdet og organiseringen av opplæringen.

I tillegg hadde vi skaffet oss tilgang til budsjettene og andre statistiske opplysninger om den enkelte skole. Dette ga oss mulighet til å sammenholde karakterer med ressursinnsats på skolenivå.

Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metode- og kildebruk, problem underveis.

Vår "claim to fame" er at hele prosjektet bygger på en spørreundersøkelse formulert, distribuert, organisert og analysert av oss.

Områdene vi ville dekke formulerte vi etter å ha fulgt skoledebatten nøye i noen måneder.

Disse ble så operasjonalisert gjennom omfattende samtaler med ledelsen i skoleadministrasjonen i Trondheim kommune, faglig leder i Norfakta (et analysebyrå i Trondheim) samt ressurspersoner i egne rekker.

En "dummy" ble deretter testet på noen rektorer og skolefolk.

Det endelige spørreskjemaet bestod av 18 spørsmål som ble sendt samtlige kommunale grunnskoleledere i Trondheim per e-post.

Svarprosenten var 68 prosent, hvilket er skyhøyt for en slik undersøkelse.

Svarene ble deretter renset, kodet og ført inn i et Excel-regneark, som til slutt besto av nærmere 2000 ruter.

Dette materialet koste vi oss med i dagevis. Vi lagde grafer, frekvenstabeller, enkle krystabuleringer og mye annet moro.

Holstad var hovedansvarlig for kodingen og innføringen i Excel, mens Bertelsen utførte de fleste "tekniske" oppgavene.

Samtidig innhentet vi statistisk materiale om den enkelte skole fra skoleadministrasjonen og SSBs Kostra-database. Da karakterene ble offentliggjort, lastet vi ned og renset filene for de skolene som deltok i undersøkelsen.

Kildene våre var innledningsvis toppbyråkratene i Trondheim kommune, som viste stor entusiasme for prosjektet.

Trondheim liker gjerne å fremstå som spydspissen i Clemets skole-Norge, og byråkratene hjalp oss svært mye.

I neste omgang snakket vi med Rektørgruppen i Trondheim, som består av seks personer som fungerer som et slags arbeidsutvalg. De var ikke like velvillige, men bidro likevel med verdifull informasjon. Også Utdanningsforbundet i Sør-Trøndelag bidro med innspill og temaer de mente vi burde behandle.

Avslutningsvis jobbet vi med rektorene som hadde deltatt i selve undersøkelsen, mest for å finne gode historier.

Frem mot publisering innhentet vi kommentarer fra forskere, tillitsvalgte, foreldre og ikke minst elever.

Ingen anonyme kilder eller avansert kildepleie ble benyttet; kun et stor regneark som ble behandlet på vanlig journalistisk vis.

Problemene underveis var i hovedsak av teknisk karakter ifb. med analysen av Excel-arket. Her fikk vi hjelp av IT-avdelingen i avisa.

Under selve arbeidet var Bertelsen regnemaskin; Holstad prosjektansvarlig. Dette fungerte greit, ikke minst for Holstad.

Hvor mye arbeidstid og evt. fritid ble brukt på prosjektet?

Reportasjeleder lot oss jobbe ene og alene med prosjektet i cirka ti dager. I tillegg hadde det modnet i noen måneder. Mye ble gjort på fritiden, ikke minst den datastøttede delen av prosjektet.

Fire-fem hovedsaker med de viktigste nyhetspoengene fra undersøkelsen, ble gjort ferdig før publisering. Reportasjer og oppfølgingsartikler ble skrevet fortløpende.

Spesielle erfaringer du vil nevne

Serien skapte stor debatt, med en rekke leserbrev og innlegg på nettutgavens diskusjonsforum.

Flere meldte seg på debatten underveis, og den fikk stor politisk oppmerksomhet i Trondheim.

Rent konkret kan vi nevne følgende:

- Trondheim kommune og Fylkesmannen startet egne undersøkelser etter våre ”avsløringer” om foreldrebetaling i skolen (begge undersøkelsene bekreftet våre funn)
- Høyre-flertallet sendte bud på Clemet for å forklare seg for skolefolket
- Kommunaldirektøren for opplæring ba Utdanningsforbundet ”vise folkeskikk” under Clemets besøk
- Skoleadministrasjonen tok affære overfor en elev som i flere år hadde vært nødt til å holde seg hjemme pga manglende tilrettelegging av undervisningen
- Politikerne gjeninnførte vaktmesterordningen på skolene
- Politikerne økte skolebudsjettet etter valget

Imidlertid havnet ingen i fengsel eller ble tvunget til å trekke seg fra sine stillinger som følge av serien.

Oppdal, 19. januar 2004

Morten Bertelsen
sign.